

הוֹצָאת אֲחִיאַסְפֵּן

אָזֶר יִשְׂרָאֵל

מִבְּחָר שִׁירָת הָעָבָרִים וּמִלְּיצָתָם

סְפִּרְךָ רָאשָׁן

לְבִי יְהוּדָה, הַלְּיִי

קוֹבֵץ

שִׁירָיו וּמִלְּיצָתוֹ

גָּעוּרָבוֹ מַתְּרָשׁ ע' ۱۷

א. א. הַרְכָּבִי.

חוֹבְרָה [בּ] שְׁנִיה.

וּוְאֲרָשָׁא

בְּדֻפּוֹם האחים שולְרַבְּעָן
תרנ"ג.

מַחְיָה הַחוֹבְרָה 7 קָאָפֵ'

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 315 Ia

K.

בְּרִיּוֹן פָּלָגִים	חַמּוֹ גָּלִים
עַל-פָּנֵי הַסּוּס	גָּעֲבִים נְקָלִים
וַיַּחֲמֹרְיוֹ בְּקִיּוֹן	קָדְרוֹ שְׁקוֹנוֹ
וְנַשְּׂאוֹ דְּכִים	גַּעֲלוֹ תְּהֻמָּיו
וְקוֹל נְצִרים	וְסִיר נְרִתִים
לְהַמּוֹן קְשִׁים	וְאַיִן פְּשָׁבִים
וְנַחֲלֹקוֹ אַפִּיקִים	וְרִפְיָה תְּקוּנִים
וְתְּלִים חָצִים	חָצִים עֲכִים
יְוַדָּה וְעוֹלָה	וְהָאַנְיָה חֶלֶת
לְחַבְּלִים אִים	וְעַזְוָן תְּוִלָּה
אַקְנָה לְפִמְשָׁה	וְלַבִּי פְּתָשָׁה
אָהָרָן וּמִקְרִים	כְּעַלְיָרְד מְשָׁה
וְאִירָא עָזָני	אַקְרָא יְיָ
וְהַיּוֹ טָרָח :	שְׁנוּרְמָחְנוּנִי
וְקָרִים יְפֹאָצָן	וְיָם כְּתָרוֹאָצָן
רוֹתָם קָאָפְיוֹ אָ)	אָרְזִים וְנוֹפָאָז
וְגַבְּהָל סְרִגְםָם בָּ)	שְׁחָה קְרָגָם
לְפָרוֹשׁ בְּגַפְיוֹ	וְנַלְאָהָה תְּרַגְּםָט
וְלָבָם מִתְּנִיאָש	וְרַפְחָה בְּלִי אָש
בְּמַשּׂוֹט קְנִיטִיוֹ	בְּעַת הַתְּבָאָש
וְנַרְפִּים סְבָלִיוֹ	דְּלִים מְשָׁלִיוֹ
וְעוּרִים חְבָלִיוֹ	וּבְעָרִים חְבָלִיוֹ

הערות רשות

א) הרות פפייז ומפואר קצצנו, על רוד חפץ עברות אונן.

ב) מון סרג'י פלשטיין.

יתעפע ויהפוך א)
 שכני במתפיו
 בעד ים איתן
 למשטה אסופיו
 תפאכט לבנוס
 ואפס מברחה .
 גגיה יי
 שי אשיבת
 ואראנו פחפי
 לך אקליבת
 אשר לא יסוף
 שיר אטיבה
 גם אפתחון
 לב ארהייה
 והזקה לעוריה
 יום מי קורייה
 לאל שמיים
 עיים גתיכת
 מחתמו
 ימן קביה .
 מבן אמתו
 משאול פרה
 והאני קשبور
 בלוי הוון ימפור
 גונה לוינטן
 יקדיש גתקון
 נוים אקנינט
 ואבד קנטט
 ד. ה לו עיני
 ואת-טחנוני
 אהבד לעפי
 יקול גראטמי
 בזקיי ימסוף
 ערב וקסוף (ד)
 גנוזאות גרבן
 וכמו בערבן
 לפקטיק מרת
 יום אפת בערביה
 וגבעיגים
 נומן במניט
 חם אנדקתו
 וכמאנקתו
 ה. ח' שיב חקתו
 ואת-ינשנתו

הערות רשות

א) יהעתן והייתי בעינויו במתעתע , ויהבור מן לא תבושו תחכרו לי עניין לדיאק
 תלענו לי , האניה כמשחקת באנשיה וכולעת לה .

(ב) שיר ערבי נכוף ונחרט .

לעשות שלומות
וירצ'ו מרכזות
בין מטבחות
ויאין קול תורה
הפה לחכמה
ונקתה קפדה
לשכני עוגנים
לטלאח רחפים
קול האגדה
עם קין במאסר
עלוי קברה
דקתה אנטה
פומזר לתוכה
צאית בת אמוני
מאפל עגבי
עליה ברוח.

וירצ'ו מרכזות
בין מטבחות
וכמיי גאנאה
ויסנה יראאה
וישכני עוגנים
פונטראז'ום
בקה יברש
וינצ'ר ומוקר
ויסערעה ענטה
תשמע שגניה
צאית בת אמוני
קי בבוד יי

באין מצרים.

ב

באלכסנדריה, אל החבר ר' אהרון
בן ציון בן אלעמאני.

א. הַלְּפָשֵׁאָזֶן זֶם א) עַד אַשְׁר יִקְּנָב
פָּלְמִיד וַיְשַׁק אַתִּיגָּנִי קָרְב

הערות רشد"ל

א) אעדי' שהלשן זהה משמע שבתיב השיר עורנו בספינה, אין זה אלא דרך מילצת שיריות, ואחר שכבר היה בתחום העיר הוא מדבר באלו עורנו בית, כי אמונם בגיןת הראשונה אשר בסוף השיריות כתוב פטורש: ורומיי לעשות אלכסנדריה קפנדoria, ולא נתתי לפטעי המרכיבה עכבה, עד שפעתי בספי שתקוף מטני...
ברנו ורבנו אהרן הריוין וכו' .

ב. ט' אהרן הָרָב, אֲשֶׁר שִׁבְטוֹ
לֹא קָם גָּעִים לְחוֹה וְלֹא תְּרֵב
ג. לְמַד, וְלֹא אָמַר לְפִיהוּ: חֹזֶן!
פָּנָר, וְלֹא אָמַר לִידָיו: רַב!
ד. פִּיּוֹם אָנָי מֹדֶה בְּגַנְפַּת מִזְרָח
כִּי מִתְּחִרְתָּ אֶקְבָּ בְּגַנְפַּת מַעֲלָב^{a)}
ה. אַיְךְ יַעֲנֶב אִישׁ אֶת אֲרֵי גַּלְעָד
אַתְּחִרְיוֹ? וְהַוָּא חֹולָה גַּשְׂיךְ עַקְרָב
ו. אָז יַחֲלִיף אֶת-אֶל עַגְפַּת עֲבָת
בְּחָמֵם וּבְקָבָת וּבְשָׁרָב?
ג. תַּלְפֵף לְאֵל קוֹרֶת גִּנְוָה הָרָב
צָלִי מְעוֹן קָרִיה לְמַלְךְ רַב^{b)}.

הערות רשות ר' ל

a) נ"ל שהיה בלבו של ר' יהודה שלא לבא באלאנסדרואה, ושלא לרדרת מן הספינה עד
שיניע לא"י; וכמו שנראה ברור מדבריו לרוח מערבית (למעלה שיר י"ג) וגע אל
הרוּי קרש ושם חנוֹה. אבל בשינוי קרוב לאלאנסדרואה, נראה שעמר לעין רוח
מתנגד, והוא רוח מזרח, ונמנע מהמשיך מhalbו, והוכחה לבא לאלאנסדרואה. והנה
הוא אומר: היום אני מודָה בְּגַנְפַּת רֹוח כוֹרֶה, כי הוא גרט לי שאבא אצל ר' אחרון;
כ"י אמָן בְּיָמֵינוּ כָּחֵר, כַּשְׁנִשְׁבָּר רֹוח מִעָרֵב וְאָכַל כְּמַשִּׁיךְ לְאָזֶן, או אָכַל
בְּגַנְפַּת רֹוח מִעָרֵב אשר יביאנו להפריד מ' ר' אחרון.

b) אחר אמר כי ביום מחר יקלל לרוח מערבי המרתקו מ' אהרון, פירוש הסבה, והמשיל
את עצמו לחולה ואת ר' אהרון לצריו גלעד, ואמר: אַיְד יַחֲכֵן שְׁעוּבוֹב חֹולָה אֶת הַצְּרִי
אשר היא רסואתו? והוסיף באור ואמר: אַיְד יַחֲלִיף אִישׁ אֶת צְלַחְדִּיס (משל לבית
ר' אהרון), ויבחר לו תחתיו החום והקרח והשרב? לפיכך באפרדי מ' אהרון אין ספק
שהיתה נשיא מורה ומצטערת. אבל מה עשה? וכבשי השקה באדרמת הקדרש, ובמקומות צל
קוה ר' אהרון, בתרומי הסתופף בעיר אלהי, אשר היה קריית מלך ר' רב.

כא

בדמיאתה, לר' חלפון (אביסעד) הלווי
שהיה מבקש שיתעכ卜 עצמו,

- א. נָאָם אֲסָף א) בְּזֹם אַסָּף חֶרְזֵיו ב)
- בְּגַשְׁאָ עַלְגַּשְׁיאָ לְזִוְיָן חֶרְזֵיו
- ב. הַמְעֹזָה לְלַבְנָן בְּעַצּוֹצִים
לְאַחֲרָ שְׁעַמְמוֹד אַרְזֵיו :
- ג. וְגַנְגֵי סְתָרִים פְּעוֹזָה לְפָגֵיו ?
וּמְפַלֵּךְ הַכְּבִיאָה גַּנְגֵי
- ד. פְּבָקֵשׁ לְךָ גְּדוֹלֹות ? אֲלָל פְּבָקֵשׁ
לְהַגְּנִיעַ בְּקָנִיקָה שְׁחִזְיוֹן
- ה. גְּבִיר אָמוֹ לְכֻבּוֹת לְאַחֲתָה
שְׁמָחָה לְבַיִן וְאַתָּה מְאַחֲיוֹן
- ו. גְּבִיר גָּבָר וּבְזַן הַמְּמֹדָת
וְקַיִם בְּלִ-קְלִי סְמִידָה בּוֹזְזֵוֹן
- ז. גְּקַנְתָּה בְּלִ-יְקָרָב יְקָר אַקְבֵּיו
וּבְלִ-בָּעָדְזֵיו לְאַבּוֹזְזֵוֹן

הערות רשות ד"ל

- א) המשורר מבנה עצמו בשפה אמה המשורר משפט לו .
- ב) ענקינו פנינו .
- ג) אסף אומר לנו, ומרמתה ר' חלפון לבנון .
- ד) להגעה בזמנים שלך להרבבות שחנות שלו .
- ה) כי הוא בנו אותו ,
- ו) ולא בדרוגין .

ח. אשר לו ישאלו פניו קרביו
ובם לבו, יhabתו למזיוו)
ט. ואף כי ישאלו גשם נדבות
חיפנע? והוא עשה חוויו
י. ונפשו ירעה רמו ללבאות
ונלאו כלבות פרמייו
יא. יידע מתחמו מחרתו
וגללה מטבחאי ים וריו
יב. גוץ גלגול והוא הולך לאטו
ונצח בעצליו את-זריזו (ב)
יג. ולו יצא למלחת זמנו
בחרב, גבעו לו קלעוזיו
יד. אבל גלם בפתח או בשת
עדן נקב בפתחו ראש פריזו
טו. אהה מה עשה-לו? פי גנען
מחוץ חפצי, ומארים מחוויזו
טו. אמר לנדוד וירף מקרכבו (ב)
ואל בשלט עלי נפשי רגנוו
יז. ומזקך אהבה ישיקיט להבי
ואולי יתנו פוגה מחויזו (ד).

הערות רשות

א) אם היי שוואות מנו קרבו ודם לבו, לא היה מכך והיה נתן דמו לשופטים זיכר אותו.

ב) הרגל רצ', ור' חלפון חאלך לאט, ואע"פ כן ר' חלפון מנצח בעZOיו את זרויו של הרגל.

ג) ממלחתו.

ד) לשון מחוץ (ומשפטו מחוץ) והנה נחוצה המשורר להתעכב זמן מה אצל ר' חלפון.

ככ

ברמיאתה, תשובה למכתב ר' נתן בר שמואל החבר סופר היישיבה בעיר מצרים, ועיין למטה אגרת ה',

- א. הַקְשֵׁט קְזִין בְּגִדי תְּרִידּוֹת
וְלֹבֶשׁ אֶת בְּגִדי הַחֲמוֹדוֹת אַ?
- ב. וְלֹבֶשׁ הַאֲדֻמָּה שָׁשׁ וּרְקָמָה
וְעִשְׂתָה מִשְׁבְּצֹות זָהָב רְפִידּוֹת
- ג. וְכָל מִנּוּעַ יָזֹר פְּשָׁבָעַ, בְּאַלוֹ
גָּאוֹת גְּשֹׁוֹ בְּחָשָׁן כָּם אֲפּוֹרוֹת
- ד. וּמִרְבָּדִי גָּאוֹת כִּירְבָּר מִטּוֹבוֹת
וּבְעַמְקָס וּפְתַּמְּמָה פָּוּ רְבּוֹדוֹת
- ה. וְשַׁדָּה עַל שְׁפָתָה בְּנֵיאָר וְשָׁדוֹת
אַכְּאוֹת כָּם, אֲכָל שְׁהָם בְּבָדוֹת בָּ)
- ו. יְגִיָּהּ קְבָדוֹ מִן כָּאַטְיִדִים
וְאַרוֹ צְעַדְיוֹת בְּאַעֲדָות
- ז. וְלֹבֶשׁ יְפָתָה וּוְשָׁבָת אַתְּ-זָקָנוֹ
וַיְוֹפֹר עֹז יְקָדִים אוֹ וְלֹדוֹת

הערות רשות ר' ל

והוא מבקש מן הנדרור (מן הנסעה הדוחקת אותו לעלות לא"י) שלא יקצוף עליו על התמהמהו, והוא מבקש מסודך האהבה שישיקיט להביו, והוא מכמה שאולי מורה פניו של ר' חלפון (בשבתו אצל זמנו מה) יון פונה למוקד אהבתו,
א) המשורר מציר באלנו מצירות בגין ערדן, מפני שיש בתוכנה ר' נתן •
ב) על שפת היאור נשים יסתות בצבאות השורה, אלא שאיןן קלות בגבי, אלא נבדות, אך מהמת בשר, ואם לרוב התחשיטין שעלייהן ובמנ שופרש והולך,

ח. בגוּעָהוּ בְּקַצְבִּים בְּפִישׁוֹן
 בגנוֹת עַל-שֶׁפֶת גַּנְחָר וִשְׁרוֹת
 ט. וּכְקָמוֹת אַ) בְּקַבְקוֹת אֲדָמָות
 וּלְרַקְמוֹת מַלְכָשָׂות בְּגָדוֹת
 י. וּרְום יָם תְּגִינְפָּמוֹ, וּגְרָאוֹ
 קַמּוֹ מִשְׁתְּחֹות אַלְאָל וּמוֹזָזָת
 יָא. כְּהַשְׁתְּחֹות אַחֵי מוֹסֵר לִידְשָׁר
 אֲשֶׁר קָלְדָּבָרוֹת פִּיהוּ נְגִידָות בָּ)
 יָב. לְבָב גַּפּוֹ אֲשֶׁר גַּמְן גַּאֲזָוֹת
 גַּגּוֹ בִּימָן וּבֵית חַטָּן שְׁקוֹדוֹת חָ)
 יָג. גַּוְיִיר אַחֵי אֲשֶׁר שִׁיחָיו שְׁלָחָיו
 קְלָפִידָות וִשְׁלָהָבָת פְּקָדָות
 יָד. וְצִיר גַּגְמָן לְשְׁלָחָיו פִּי יִמְעוֹה
 אָפָונָן לְבָם בִּזְגָּעָ עַתִּידָות
 טָו. וְחַכְמָם לְאַעֲמָמוֹה סְתוּמוֹת
 לְכָל יְבָא לְנִפְטוֹת בְּחִידָות
 טָו. וְלוּ הַדּוֹר בְּנֵי יְהֻהָה לְגַבְיאָ
 אָנוֹ נְבָא וּנְקָרָא אִישׁ חִמְדוֹת
 יָו. אַבְקָשׁ לְעַבוֹר נְהָרִי שְׁבָחוֹ
 וְאַמְצָא מַעֲבָרוֹת הַגִּבְעָן לְכוֹדוֹת

הערות רשות

א) המבואה המוחברת לקרען . ובכ"י והקומות .

ב) הקומות נראות כמשתחות , כמו שישתחו כל בעל מוסר לר' נתן .

ג) שהrhoוקים שוקרים ובאים למסירות (כאלז היה גן ביתן ובית חתן) למען רואות את ר' נתן . וגם היוו יכול להגיה פקדות , אלא שהסתלה הועת כבר באה בשירה חוות

פעם אחרה .

ד) דבריו הם חרבוטין .

יח. ואבא ירקתי מקרא ומדרש
וilmingtonם מוחשיות א) שידות
יט. וארדף אחריו דבר מחדש
ברוך אחריו שיות אגדות
ב. שבא מרעינו נפלת בם ב)
ולא השאיר לב עדריו שידות
כא. עלי ראיו עדי גור בעדות
ובבלשונו חלי חיקם בעדות
כב. אהבה לך מפרי פיה תעוזות
וקח לך מפרי ינין סעודות
כג. קליל ראיו אשר נפשו בנספי
מחברות, וגפיהם פרודות י)
cdr. תבלגה ספינות עברו כי
ובגמיהן בבלגמי התחזיות
כח. ואשות אהבי ארצאות אבמי
עדיו ילו בוף רגלי קדודות
כו. אשר לראות הדרכו קרבוני
ולראות משפטנו פינידות
כה. גבירי! הטענה בעטרות
געריה, אשרהם לך יסודות
כח. עטרות הם לוולטה טפלות
ומוקפות, והם עפק תמידות

הערות רשות ל

א) אין איך נחשו עשו.

ב) מן וחותול שבא ותקחם, גדור רעינו נפל על החדושים ולחת לו,

ג) עניין פאר (מלכים ב/ ז"א י"ב).

ד) הגופות נפרדות והנטשות מהובאות;

בט. קקָה שִׁירֹות, קקָה יְמִירֹות
 אֲשֶׁר מַפְעַלְלֵיךְ לְפָדוֹת
 ל. עַנְדּוֹךְ עַנְקָ בְּשִׁיר, וְלֹא כֵּן
 אָכַל הַם בְּעַנְקָ שְׁמָךְ (עַנְדּוֹתָא)
 לֹא, וְאֵם אַמְעָל בְּשִׁיר קְרַשְׁיָה
 אֲשֶׁר לְשָׁמוֹ תְּהִלּוֹתִי פְּקוֹדֹת
 לְבָ. וְהַקְּדָשָׁתִים וְהַבְּדָלָתִים וְשִׁמְתִּים
 מִקְרָאֹת לְאֵל יְחִידִית יְחִידָה
 לְגַנְגָּן. וְהַפְּתָרָתִים לְעַת קְזָאת לְבָנָיו
 וְלְפָנָיו, לְתִשְׁבָּחוֹת וְתוֹדוֹת
 לְדָר. וְהָוָא רְחוּם וְלוֹ נָאָה לְכָפֵר
 וְאָנָּה לוֹ וְלוֹ נָאָה לְהַזּוֹת.

כג

בְּדִמְיאָתָה, לְרִי חַלְפָוּן הַלּוּי, אֲשֶׁר הִי
 בָּעוּרוֹ לְהַכִּין דְּרָכוֹ לְמִצְרָיִם.

א. לְבֵי מַעֲלֵי לְעַלְוֹת לְבֵית קְרַשְׁיָה וְעִירִי

ב. אֵל רַם וְגַאַר לְפֹזֶת בְּאֹתוֹתָיו תִּמְהִימָּם
 כִּי שָׁב לְאַחֲרֵי אֶל בְּעַלְוֹת בְּקָרְבָּן לְהִתְהִימָּם
 וּנְשִׁקְקָן שִׁיחָזָר הָרִי קְפָלָד תְּגִבְּתִּים (ב)

הערות רשות

- (א) שירותי באות אליך לענוד אוחד ענק שיר, אבל באנט און הרבר כו., אך שפָר
 חמפָואר הוּא ענק ופָאָר לשירותי, ולא שירותי פָאָר לך.
 (ב) רִי חַלְפָוּן המצרי היה לערוד לר' יהודת המצרי, אבלו יאור מצרוֹת השקָה חורי ספרָר;
 והמשורר מוציר זה בכלל גַּלְאוֹת ה' שחלבבות תפוחות עליהם, וכן חורת הצלל
 אחרוניית בימי חוקיה,

עד אָעֵמֶד בַּמִּקְוֹם דָּבֵרִי אם אֵין בְּחִיר שְׁבַט אַכְתַּי ?	הוּא מְאַדְיוֹרִי ג. מֵי יְעֹזָרְלִי
נִפְלֵל בְּמַבְתָּר מִשְׁקָחוֹתִי מִתְרוֹגְנִים שִׁיר פְּעֻלוֹתִי	שְׁלָקִי וְתַבְלִי כוֹשִׁי וּמְתַלִּי
שְׁבַט קְתַת הַזְּלָקָל עֲרִירִי וַיָּשָׂא חַלְיפּוֹת שִׁיר לְמַלְפּוֹן	לוֹלָא בְּחִירִי ד. בְּלַשְׂרָר לְמִינּוֹ
וַיָּמַצֵּא שְׁלָום מִפְּנֵן וְצַפְנוֹן וַיָּפְגַּזֵּשׁ עַלְיִ אֶרֶח שְׁפִיפּוֹן	דוֹרְשָׁ רְצָנוֹן פּוֹגַשׁ חַרְזָנוֹן
יּוֹם אֶרְךָ וּוֹם שְׁמַתָּה זְמִירִי פְּרָדָס כְּפָרִים עַם גְּרָדִים	כַּי הָוּא כְּפִירִי ה. גַּן שְׁעַשְׁעָנִי
כַּי אַיִן יְבִי מַלְפּוֹן בְּגָדִים וַיִּתְּנַנוּ מִינִי כְּגָדִים	אַמְתָּחוֹ זְרָעִי אַלְחוֹ בְּטָעִי
גַּם אֲשֶׁקְלֹות פְּקָר בְּצִירִי מְתַלְיָף אֲנַחָה בְּהַנְּחָה	בְּשָׁם קָצִירִי ג. מַלְפּוֹן מְקָרָא
הַפְּהָה לְיּוֹם מִשְׁתָּחָה וְשְׁמַתָּה אוֹ קָדְמוֹ פְּנֵיו קְמַנְחָה	יּוֹם שָׁד וְצָרָה תֹּקֶדֶת נִיכְרָה
חַגִּי בְּרַבָּ מַלְפּוֹן גְּבִירִי) .	צָוָם הַעֲשָׂרִי

בד

בחיותו בספינה על יאור מצרים לעלות לאדרמת הקדרש.

א. אַלְכִי, פְּלָאָקָה הַזָּר הַזָּר יְרַמְשׁ
וּמְפִי אָב לְבָנִים לָא יְכַחַשׁ

הערות רשות

- א) כי ר' מלפון גם הוא לוי .
 ב) נראה שכחוב השיר הזה באחר שער בטבח, סמוך לנסיעתו מדרמיאטה, והוא אומר כי צום העשורי היה לו לשון ולשםה וליום חג, להיווח אצל ר' מלפון, ואולי בלילה אחר התענית עשה לו פערה גדרלה לכבודו קורס נסיעתו .

- ב. ויהי פניאר לאעד, כי דם הפקתנו
בלא להט ולא קפס ונחסש
ג. אכל שפחה ביך מושה ואחרון
ושפחתה אשר נחפה לנחש
ד. היה עזיר לאבד האכין לך
ולראות אתח-מקומות פלאה חוץ.

כה

אולי בהיותו על נהר נילוס.

- א. גטה בי אלי צנען ועם סוף ומר חלב ^(א)
ואסב אלי שליה ואל כל דבר חלב ^(ב)
ב. ואלה אלי פקעי ארון חברית, עדפי
אללה עפר קבריו אשר מדבר ערבות ^(ג)
ג. ואראה גנה גנוחה אשר שכחה קעה
ונרשו בני יונתן ושכני בני עוזב.

הערות רשות

(א) גטה כי עינינו גטה עמי, ונראה שהדבר מוסב לנילוס שתיה הולך בו מדמיאתה
למצדים; ומה שאמר והר חורב, לאו דוקא, כי על הנהר לא ילק להר סיני, אך
הכוונה ואחר"ב אלך להר סיני. ואולי להיות תיאור הולך בדמיאתה דרך עקלתו,
בחור במלת גטה.

(ב) ואסב אלי שליה נקדתי בסגול ורגש אחריו על דרך וויבס מאנצלו אל מול אחר הזה
נפעל, ועינינו גטה ועקריה ללכט למקומות אחר, ואיננו ענן חקפה.

(ג) עפר קבריו של ארון, מקום ששאף ארון גנונו.

כו

מצרים אל הניל.

- א. יְפֵי קֹול קָדְמוֹ בָּנָור לִיפּוֹת א)
וְשֶׁרִים אַחֲרֵי נְגֻנִים חִלּוֹפּוֹת
ב. עַלְמֹת לְעַלְמֹת גַּעַלְמֹת
וְגַשְׁקֹפוֹת בְּעַד אַשְׁנָב וְצַפּוֹת ב)
ג. בְּתַהוּלוֹת לְמַדוֹ מִבְּתַהוּא
קְדוּשֹׁות טְהָרוֹת לְבוֹז וְנוֹגֹז
ד. אַכְל בַּי מִשְׁכָנוֹ קָשָׁת לְתַקְפּוֹם
וְתַרְגּוֹ אִישׁ, וְהַם זְבּוֹת וְקַפּוֹת
ה. אַשְׁר לֹא שָׁאַל לְקַבֵּב חִרְבּוֹת
וְדִים בְּזַרְעוֹת הַקְּשִׁוּכוֹת
ג. וְאֵיךְ נִשְׁאַו אַמְּדִים אָז צַעְדוֹת ?
עַלְמֹת כּוֹגְשֹׂא עַפְעָף וְעַפּוֹת

הערות לשד"

א) בשורה הזאת המשורר בא לספר ההיסטוריה חכם, והוא מתחליל בשבח הבהירונות
היפות; והקשר בין שני העניינים הוא (לדעתי) בכך שהוא אומר כי הבהירונות היפות
טרוות הלבבות, והוא אומר כי יש לשאול אם הן חיברות לשלהן את המתרומות אשר
טרפו, או אם הן פטרות מפני שעשו והלהקם מן העניות שנזונו סראיתן. ואחר
שהעיר הספק תהה, הוא אומר כי ראוי לשאול תורת הספק מהדרין הנה אשר הוא
חכם מכל הארץ.

ב) את המשדריות בעלי קול יפה באו לכבר הבהירונות היפות בשיר וככינור, ויבאו
המשדריות אחריו המנגינות, חילופות, ככלומר זה אחר זה ויומרו מן זמר הנקרה עלמות,
לכבוד הנערות הצנועות היושבות פנימה, ורך נש��ות בעיד האשנב.

ג) بلا כוונה להויק, אלא בהביוון בעיר האשנב מוחזאות וחורגות את רזאותן.

ג. ולו נושאו אלוי ספקה פגיהם
אני עזיביו פניו ספקה שופות א)
ח. ותאפרננה ייחי חשך, ייחי אור,
באור פנים ובשחור מתחפות ב)
ט. וכתנות קאוור חקרה לכושות
בליל שער קליל פרוד עצופות כ)
י. מאורות נתנו לבני רקיעים
חסוכבנה עלי כיימה ד) פקופות
יא. ותש לשגונות ברפות בעגנות
ופזרות עבותות בעגנות העגנות ח)
יב. ופיפיות יפהיפות אדרמות
עלינו טוני בדרכיהם רצופות ז)

הערות רשר"ל

א) ואיך יתכן שתהיונה גושאות הרבהות ? ולהלא לא יובן אפיוליך איך הן גושאות צמירות או צדרות , אחר שברוב צניעותן הם עצילות ועיטות כל כך שאין גושאות אפי עפער עיניהם . כי אמגנס אם היו גושאות עיניתן לשוט בריה לא היה לה תקומה לפניהן , כי בכל מקום שנתקונת עיניהם בו מיר נשרפ , ואפיול החמתה אם היו סתכלות בה , הם פניה משחרות איש אשר שופטו המשמש .

ב) באור פניהן אמרות ייחי אור , ובשורת שערן אמרות ייחי חשך .

ג) הן לבושים בתנות יותם באור חברה הדידורים שהוותם בחברה הוא להם אורה ושםתה ; וגונפות בשער שחור כשחרות ליל פרידת החברים והאהבים , שפירותם שחורה ומורה להם עד מאר .

ד) המאורות האלה (יופיות הרומות למאורות) אשר נתנו לבני כמו רקיעים , כלומר שהן קבועות בלבבי כמו שהוכב קבוע בגלגל הארץ מיקומית תקופת למעלה סכימתה , כלומר מעלהם למעלה מכובבי אל , כן נ"ל .

ה) אפשר לטעות ולהחליף זו בזו , בחוליה יפה רכה ועגנה ; ונגן פוריה וענפה , או נטיעת אהרה עבהה ורעננה .

ו) אותן היפות יש להן פה אדרות , ושניות לבנות הרומות לטורי אבני יקרים .

יג. לאט במשקרים ומשקרים לו
לאט באהן ולו קיו חנפות א)
יד. מסכילות במלחמות ורמן ב)
טו. ומה אמר בהוד קוקה בתרמר
וקריות זינפק תנופות ז)
טו. ראה כי גטרפו לבות לתקחות ה)
שאל היישלמו אוח-הטרפות
ז. ואם לךו גקס ציצת לחיקם
אשר קיו בעינינו קטנות
יח. שאל חבר, שאל דון, שאל רב
אשר פרש לבל-חכמה גנפות
יט. לבואין שאל דני נפשות
ותמצע אפרות האל צורות
ב. ועל לב-אברה אורים להזרות
ובשם אשר על-הפתחות

הערות רשות

א) אל תקזוף, לבו ! על אלה המכויות אלו מן האשנב, כלוז אהבוני, ואח"כ משקרים
לו, כי רק במקירה הבינו בו, ולא אהבה, ובמו אמר למללה כי משכו קשת
להם. אל תקזוף, אך סלח להן, ואפילו לא הבינו אל במרקלה, ואפילו אם היו
חנפות, ומתחבוגות לרמות אוית, סלח להן וננה עתן לאט, כי די לך מה שהתענגת
ברגע ההוא אשר פנו אליו עיניהם, בן ניל.

ב) רמו לשדים .
: ז-

ג) מראה פניה צח ואדוות בשוניות, והעלויות של השוניות התחם טובים לרווחה, כולם
ראיות פניות גותנת חיים .

ד) קומתך יפה בתמר, והיא אמנים מתנוועת הנה ותנה בענפי אילן אשר תנידך הרות ,
ה) תלבבות שתיפות לךו לבך אונן בעיניהם , הם גטרפות ,

כא. מִשְׁחוֹ פַּיְקָר רְאֵשִׁית שְׂמִינִי
 וְעַבְדָּלְכְּרִי תְּעִדרִיפָת
 כב. חֶבְרִים הַם לְשָׁם, אֲךָ אָם תְּבִקְשָׁת
 מִצְאָתָם פְּעֻרוֹת גַּגְבָּן וְסִפְוֹת
 כג. וַיְהִי שְׁבָלְיוֹ הַם הַפְּלָאוֹת
 חִילְצָו שְׁבָלִיקָם הַשְׁדוֹפּוֹת?
 כה. וְלוּ עַט פְּלָאָבִי מִוְתָּקָרְבָּות
 וּמִרְבּוֹצָיו לְמוֹלָטָם שְׁלוֹפּוֹת
 כה. וְכָמַעַט בְּעַצְרָנָה גַּגְבָּן בְּאַמְרוֹן
 וַיְשִׁיבָּה סְגָשָׁמָות הַגְּנוּפּוֹת
 כו. בְּמִרְקָעָיו וּבְבָשָׁמָיו וּסְפָרוֹי
 וּנְכָבְדָות אֲשֶׁר מִפְיוֹ נְטוּפּוֹת
 כז. זְבָרְתִּיהוּ, וּמִזְרָשִׁי לְבָבִי
 בְּיוֹנִים מִפְּגַן הַגָּזָן רְדוֹפּוֹת
 כח. וְכַתְבָּתִי, וְאֲנָחָתוּ לְזָכוֹר
 דָּמָי לְפִי עַלְיָן פָּנִי מִצְיָפּוֹת
 כט. אַלְיָן צִוְּן וְגַנְגַּת לְבָבִי
 כמוֹ צִוְּתָאָלִי בְּיַם עַיְפּוֹת
 לו. חַמְפָשָׁה חָבְרוֹת חָבְרָת בְּגִירְעָשָׁא)
 וְנְגַדְּמָם פְּתָרוֹת עַשְׁיָּשָׁבָפּוֹת (ב)

הערות רשות ל

- א) אוֹלֵי הַכּוֹנֶה עַל יְוֹשָׁלָט וְאֶרְבָּע עִירִים אַחֲרוֹת בָּאֵי, אֲשֶׁר עַמְּ הַיּוֹת בְּלִיהְיָה קְרֻובָּה
 וְלוּוּ, הַרְיָ בְּלִי קְרוּשָׁה אֶחָת, כִּמוֹ כְּבוּכִי עַש שְׁתִּים רְחֻוקִים וְהַ מָּה, וּבְלָסְקָוְנְסָטִים
 לְאַצְיָן אֶחָת יְחַשְּׁבוּ. וְאַסְמָרָתִי כִּי בְּנֵי עַש רְחֻוקִים וְהַ מָּה, כִּי בְּנֵי רְמָה בְּנֵי עַזְרָא
 בְּתְּרִישִׁישָׁ שְׁלוֹ (שְׁעִיר א' אוֹת עַיְן), וּבְנֵי מְזֻורָשָׁ שְׁמָם בְּפִירּוֹשָׁ הָרָבִי,
 ב) כִּי מַעַלְהָן לְמַעַלְהָה מְבָכְכִי אֶל.

לא. הלא אלה ואראה ואראם
ואנורע התשומות האסופות
לב. אשר אוחיל כלותם או בלותם
ואמצאם בכליזום מעדיפות
לג. המקרים תכימני? ונקשי
וינומי לבר ציון צנופות א)
لد. אקינו פשביב לפוי שרות
ונערותיו במי דמעי גרובות
לה. ביום אלה ללחם עקבותיו
בראש חפי ורבליים יתפות —
לו. דמעי גחפו טרם כתבי
ובידי האנחות הם דחופות ב)
לו. דמעות יגbero להיות בנדבות
ימיגך קשות ועתופות ב)
לח. געימות ירך שדה וshedot
וכנורות ואנורות יעופות)

הערות רשד"ל

- א) נוטה, לשון צנוף יצנוף, שענוו סיבב.
ב) עתה בכתי אליך, דמעי נחות לדחת מעני במרזחה, יותר טהור זדי בכתי, כי
אמנם דמעי דחותים על ידי אנחותי.
ג) לשון והיה העותפים לבנו והקשריות ליעקב.
- ד) חסידך נעימים, ונמשלו לנשות יפות ולכנורות ולפלגי מים ולומר הצפירות. העניות
האליה הח ראי הנקנות אצל משה ושמואל (וון הנקנות אשר הבטיח מחד
לעשה רצונו), וקרוב לו שורר רסב"ע :

יפה תאר וכוס יין וגבגה וְעַמְרָעָזֶף וְקֹל מִימֵי תְּעֵלָה
צָרִי תְּשִׁיק וְגִיל דְּזַעֲג לְשִׁיר גֶּד וְעִשְׂרָר רֶשׁ וְלְחֹזֶלֶת תְּעֵלָה
בלומר ההנקנות הן רפואה להושך וגיל לדוגג ושיר לנע ונדר מארנו וועשר
לרש ורפואה לחולח;

לט. תשלמגה לך כשר שלומות
קְרַבּוֹת בְּפָלוֹת מְאַלִיפּוֹת^a).

בז

המשורר מספר הלהות מצרים, ואומר
כיעם כל זה מעלה אשי גודלה ממנה^b).

- א. לְמַאֲרִים עַל בֵּין עַיר תְּהִלָּה
אֲשֶׁר קָנָה דָּבְרָאָל שֶׁם תְּחִלָּה
- ב. וְשָׁפָחָה גַּטְעָה גַּפְן בְּחִוָּה
וְקַיִו אַשְׁכְּלֹתִים סְגָלָה
- ג. וְשָׁם נָזְדוֹ שְׁלֹוחִי אֵל, וְקַיִו
שְׁלֹוחִי אֵל בְּבֵין חַפְן וּבְלָה
- ד. וְשָׁם יָרַד בְּבוֹד הָאֵל וּבְלָה
בְּעַפּוֹד אִיש נָעַן וּמְחִילָה
- ה. וְשָׁפָחָה גַּעַשָּׂה קְרֻבָּנו יְיָ
וְגַפְן דָּם בְּרִית וְיַהִי גָּאֵלה
- ו. וְשָׁפָחָה מַעֲמָד מַשָּׁה לְהַעֲטִיר
וְאַיִן בְּעַמְדָה בְּמוֹ זָה לְתַפְלָה
- ז. וַיַּעֲשֵׂה לְמַאֲבִים וּבְבָל
שְׁלֹישָׂה וּבְינּוֹתָם מְסֻלָּה

הערות רשות

- א) נעימות ידר וחריד והמינו לך בשברך שלומות מרכבות.
- ב) כאמור תרויאן אומר בהפר', שעשה השיר הות בשבח מצרים, ונגיד כי שתפש אותו על
זההך שם, עט כיותו משותוק לאיש;

ח. ומיימת לאל היה בתקופה
לדורותם אחות-שם על כל-תבל
ט. והאותות והמופתים והאשָׁם
אשר עולם בהוד זכרו ממלא
י. וגם מבתר עכו נקראה
וטיב הארץ בגן עדן מסלא^{א)}
יא. תקרניהם ובן ה'יא, אך לבני
ימאים לקרים על-גנלה^{ב)}
יב. ואדע כי שכינה גנתה שם
כארם לאיל אלון ואלה
יג. ועם שלם יזון היא באנורת
ושם תורה ופיה בגנלה
יד. מקום סדין מקום הרחמים שם
ושם יתל אנטוש לשבר פעללה
טו. ומר גנרא לאיל בר נחלתו
והפריושו להקדישו במלחה
טו. וירד מקרשתה לבבּל
ומצריים^{ב)}

הערות רשות

א) מן האסלאמים בפו, נמשל לנו עד, בכתב כנן ה' בארץ מצרים.

ב) אלה המיעיצים אותו שיתעכבר למצרים הם רופאי אליל המרפאיהם השבר על נקלה, לאמר
שלוט שלום, ואין שלום, כי אםת שנגלתה השכינה למצרים, אך לא היה זה אלא
דרך עראי, לא דרך קבע כאשר היה בא"י, ובמו שמספר ווחר.

ג) כונמת הבית הוה נ"ל שהוא כי מי שרוי בא"י ועקר דירתו משם יורד מקרשתה
לבבּל או למצרים, לא טוב עשה. ואולי אנשי מצרים מתקו המלות ההן אשר לא
לכבוד הארץ.

יו. אבל איש בעלה קבל ארצות
אליהם, מעלה היא לו מעלה א)
ית. ולמה ילענו עלי מליצים?
ולמה אהבה لكم למליה?
יט. אשר אם הם ברת-ישראל מאמינים
אריגמו בתרות קהילה:)
כ. ואם לא יאמינו הן מהיזה:)
ואין ביני וביניהם גתלה).

כח

במדבר מצרים.

א. ענפיו היו אל קדרבי נך
אמור לוון יטפל עוד ויאנף
ב. עדי כי אהבה מדבר יהודה
וABA נרבתי אפזן יפה נך
ג. ועתה שם יקר מושם אלמי
ואלבש את-פאר קדשו ויאנף.

הרות>Rשד"ל

- א) אבל מי שרו באחת מכל שאר ארצות ועלה למצרים או לבבל, מעלה היא לו.
ב) אויל הובנה על הקהל שהלו למצוות ננד מצוח ח' (ירמיה מ"ב).
ג) הנה בינוי ובינם מהיזה. בינוי וביניהם אשר בסוגר עומדים בזקנות (בו פירש תלמידי ר' יהורה אריה אוסימו).
ד) ואין לי חלק ונחלה עמה. כך היה וכך פירש תלמידיו הבוחר המשכיל ר' אברהם חי מינסטר. והנה המשורר התיר לעצמו לומר נחלתו במקומות נחלת (אויל בעבור הרבכו נחלות).
ז:

ב
מחלוקת ב.

שירי כנסת ישראל בgalot.

א

דברי כנסת ישראל לאלהיה.

- א. יְהִידֵי ! הַשְׁבָחָת
חֲנֹוקָה בְּבֵין שְׂבִי ?
וְלֶפֶה מִכְרְתָנִי
צְמִיתוֹת לְמַעֲבֵדִי ?
- ב. הַלְאָ אָוֶן בָּאָרֶץ לְאָ
וּרְיוֹתָה רַבְּקָתָה
וְשַׁעַיר וְתַרְפָּאָרָן וְסִינִי וְסִינִי עֲדֵי
- ג. וְקַיְיָ לְה דָזְדִי
וְתַנְהָ רַצְנָה בַּי
כְּבֹזְדִי לְכַלְעָדִי ?
וְאֵיךְ פְּתַלְוָק עַתָּה
- ד. הַחֲנִיה אַלְיָ שְׁעִיר
מְרוֹפָח עֲבֵי קָדָר
מְעַטָּה בָּעֵל פְּקִידִי
בְּחִזְקָה בְּכֹור יְבוּן
- ה. הַנְשָׁ בְּלָתָק גּוֹאָל
וּבְלָתִי אַסְקִיר תְּקִנָּה^{א)}
תְּנָה עֻזָּה לֵי, בַּי
לְה אַתְנָה דָזְדִי .

הערות רשות

. א) היישר לדבר בעדו, אין זולחך גואל, ואין וולתי (אין במונוי) אסיך תקונה.

ב

נשא קלון על היותו יהודי והוא תhalbתו.

- א. גְּבָלַ-לְּבִי, אֲמַת, וּבְכָל מְאוֹדִי
אֲהַבְתִּיךְ, וּבְגָלוֹיִוּסְׂדֵי
- ב. שְׁקָפֶחֶץְׂפִי, וְאֵיךְ אַלְךְ לְבָדֵי ?
וְהַוְאָ דּוֹדִי,
- ג. וְהַוְאָ גָרִי, וְאֵיךְ יַדְעָה מְאוֹרִי ?
וְאֵיךְ אַצְעָן ? וְהַוְאָ מְשֻׁעָן גִּידִי
- ד. גְּקָלוֹגִי מְתִים לָא יַרְעֵוּ פִי
קְלוֹגִי עַל-בְּכוֹד שְׁמָה בְּבוֹזִי
- ה. פְּקוֹד סִינִי אֲקָרְבָּה בְּמַנִּי
וַיְמַרְתִּי אֲוֹפָרָה בְּעוֹזִי .

ג

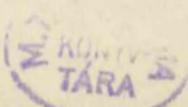
קול כניסה ישראלי לנכח ימין האל.

- א. יְמִין יְיָ הַלְא אַתָּה
הָיִתְּ לְעֵיר גִּנְגָּדִי
- תִּיהְפְּצֵשִׁינוּ בְּמִזְמָות
בְּבָזָר מְצֻקּוֹת לְבָדִיךְ ?^{a)}
- ב. וְמִשְׁאָתִי תְּלָאֹות
גְּהַפֶּךְ לְחַלֵּב לְשָׁדֵי
- ד. רַשִּׁי חַמְסִי, וְאַלְגָּא
אַקְנָרָא אַדְוָנִי לְעַבְדִּיכְ^{b)}
- ג. הַתְּעַזְּרֵרִי לִי קְמָאָן
בִּינְלָל יְשִׁיכְוֹן בְּצָעָדי
וְתְּגָאֵל אַתִּ-אַסְנָרָה
מִבְּית עֲבָדִים וְתִפְדֵּי .

הערות רשות

a) היה בה"א כמו ברגיאל כי ייו' ודברי הימים א' יונ' י'ע'ב .

b) הכוונה לישמעאל בן שפתה שרה .

ד

גאולה.

- א. יְעֹבָר עַלְיֵ רִצּוֹנָה
בְּאֵשֶׁר עֲבָר מִרְזָנָה
- ב. הַלְעָלָמִים עֻזָּנִי
יַעֲמֹד בִּינֵי זְבִינָה ?
- ג. גַּעֲדִי מַטִּי אַבְקָשׁ
אָוֹתָךְ עַמִּי וְאַיִנָּה ?
- ד. דָּר בְּכָנָפִי תְּפִירָבִים
הַפְּרוֹשִׁים עַל־אַרְזָנָה
- ה. הַעֲבָרָתִנִי לִזְרִים
וְאַנְיִ בְּנַת יְמִינָה .
- ו. גּוֹאָלִי ! לְגַאֲוָל הַמּוֹנִי
רוֹם וְנַשְּׁאָפָּה מְפֻעוֹנָה .

ה

אהבה.

- א. יְוִתֵּב גַּעֲיִנָּה גְּנִיעִים
שְׂנִיר וּמִיטָּב מִתְלָלִי
- ב. הַדּוֹד אֲשֶׁר הַרְחִיק נְדוֹד
בְּנִי לְרוֹעֵ מִתְלָלִי
- ג. נְאַחֲזִיק בְּכַפֵּר יְדִידִי
דוֹתוֹ וְהָוָא נְנִיאָ וּפְלִי
- ד. דַּי לִי קְבּוֹד שְׁמָךְ וְהָוָא חַלְקִי לְכָרְבָּלָעָמָלִי
- ה. הַזְּפָף בְּאָב אָסִיפָּה אָהָוב
פִּי גְּפָלָאָה אָהָבָתָךְ לִיאָוָה .

ו

דברי האל לכנסת ישראל.

- א. יְאַמֵּץ לְבָבֶךָ וּמַעֲבֵךָ יְתָלִי
מַה־תִּחְשֹׁבִ קַן שְׁבִי וְתִתְבַּחֲלִי ? (ב)

הערות רשות

- א) חומק לו מכאבויות (אם תרצה) ואני אוסיף לאחוב אותך .
- ב) למה את מהרחת על אורך הגנות ואומרת מתי יהיה לה קן וסופה ? ועל זה את סתבנה וונבואה ,

ב. הַתְּפִלָּיִן דָּבָר יְשִׁיר סְכָרִי
 כִּי אֲהַלְיוֹת שְׁמָה וְקֶה אֲהַלְיָ
 ג. וְקֵוִי דָּבָר לוֹעֲגִים וְאֶם שׂוֹאֲגִים
 עֲדָרֶךָ לְאָט נְהָלִי וְחַתְּנָהָלִי)
 ד. הַזְּבָדָק בְּעַגָּה וְהַוָּא אֲשֶׁר בְּעַגָּה
 הַוָּא הַאֲרִי לְפָאָב וְהַוָּא סְתָלִי
 ה. הַיְּטָבֵת סְפָדָק בְּנַחְלָה גּוֹאַלָּה
 אַל-פְּחָפִין, פְּחָזִין חַדְרָקָעָלִי
 ג. אַמְּרוּ לְמִתְּאַמְּרוּם בְּבִילָּה יְשִׁיר
 פְּלַבְּיִ קְדוֹשָׁ בְּעַקְבָּ וְצֹר גּוֹאַלִי.

ז

הַוָּא מְוָאֵם הַעוֹלָם הוֹה
 וְהַעוֹלָם מְתַנְקָם וְמוֹנָע מִמְנוּ טֻבוֹתָיו.

א. גְּנַדָּה הַיְּתָה מְגָל לִפְנֵי
 בְּיַעַן יְקָרָה גְּפָשִׁי בְּעִינֵי
 ב. אֲשֶׁר חִלְקָה לְגַלְעָבִי כְּבָזָה
 גַּעַת רַאֲתָה אֲשֶׁר חִלְקָי יְיָ
 ג. הַתְּבָסֵר בַּי, וְאַנְכִי מִשְׁנָאתָה?
 וְאַבְסֵר בָּה, וְהִיא מַכְשָׁלָה עָזָני?
 ד. אַנְיִ זְבָם וְלֹא אֲחַפֵּץ לְקַחְתָּה
 וְהִיא חֲלֵצָה וַיּוֹרֶקֶת בִּפְנֵי.

הָעֲרוֹת רְשָׁד ל

א) אוֹלֵי המשורר רומו למדרש אגדה בבראשית לע"ג י"ד (וחביבאו ר'ש"ז) והבוננה: סבלו
 גְּלַתָּחַ בְּנָחָת, עַד בַּי לְבָסָוף יָלוּ מְשֻׁעָדָבָר צִוָּן;

ח

תפלה קצורה על הגאולה.

- א. יד פְּדוֹת תִּפְרֹשׁ לְרוּם נֶבֶקה
מִפְאָב עַל־אַיּוֹבִים הֵיא צְעַקָּה
- ב. נָא תִּקְרֹב עַת פְּדוֹתֵינוּ מִידָּי
בְּחַדְּדוֹם עַלְיָ אָשָׁר (שָׁן חֲרֵקָה א')
- ג. אֲמָבָה עֹורֶר לְפִרְגָּפָשׁ, אָשָׁר
דְּתָךְ פְּתַת לְשׁוֹנוֹ מִתְּקָה,

ט

מאורה.

- א. יְרוּעוֹת שְׁלָמָה, אַיְדָה בְּתוֹךְ אַחֲלִי גָּדָר
שְׁנִיתָם, וְלֹא תָּאָרֶךְ עַלְיכֶם וְלֹא הָדָר
- ב. הַמְּזֻגִּים אֲשֶׁר שָׁבְנָנוּ לְפָנָים בְּתוֹבָנוּ
תְּרִבּוֹת עַזְבָּנוּ וּפְרִזּ בְּלִי גָּדָר
- ג. וַיַּכְלְכוּ בְּלִי קָנָשׁ בְּגָולָה וְקַיְיָ הָלָל
וְאַיְדָה תְּשָׁאָלוּ קָדָר לְשׁוֹזָן בְּתוֹךְ דָּרָדר
- ד. הַחֲיוֹת שְׁכָנִיקָם דָּרוֹשָׁי אַדְגִּיהם (ב)
- ו. לְכָלָם בְּשָׁם יִקְרָא וְאַיְשָׁ לָא יְהִי גָּעָדר
- ה. תְּזַדְּרָם בְּרָאשָׂנָה וְשׁוֹגֵב בְּאַחֲרֹונָה
וַיַּאֲיר בְּאוֹר שְׁבָעָה מְאוֹרָם אֲשֶׁר קָדָר.

הערות לדודיל

- א) המליצה הצעה, והטעם: אשר עלי שנ חֲרֵקָה .
- ב) הכוונה על הקב"ה, ובמו שטפרש והולך לכלך בשם יְלָא.

י

על בנסת ישראל.

- א. יונת רתקים גדרה יערה א)
בָּשְׁלָה וְלֹא זִכְּרָה לְהַגְּנָנָה
ב. התעופפה, התנוופפה, חופפה
סְבִיב לְדוֹרָה סְוִירָה סְעֶרֶת
ג. וְפִתְחָזֶב אֵקֶף אֲקֶן מַעֲרָה ד)
אֲךָ פְּרָה מִכְּלָא אֲשֶׁר שָׁעָרָה ד)
ד. הדקה אֲשֶׁר עַגָּה בָּאָרָךְ גְּדוֹד
שְׁנִים, וְנִפְשָׁה אֶל שָׂאָל הָעָרָה ח)
ה. תְּנוּ אַזְּרָה לְאַזְּרָה עוֹד שְׁמוֹ
וַיְהִי בְּתוֹךְ לְבָה בְּיאָש בְּזַעֲרָה)
ו. לְפָה כְּאוֹנֵב תְּפֻנָּה לָהּ, וְהִיא
פִּיכְלָמָקָש נִשְׁתָּחָה פְּטָרָה
ז. וְפָאָמִין בְּפָשָׁה וְלֹא נְזַעֲשָׂה
אֶם קְבָדָה בְּשָׁמוֹ וְאֶם אַעֲרָה ה)
ח. יָבָא אַלְדָּנוֹ וְאֶל וִתְרָשָׁה
על בְּלִסְבִּיבָיו אֲשֶׁר מַאֲד גְּשַׁעֲרָה.

הערות ריש"ל

- א) יער מלעיל, נרדת ביעורות.
 ב) שערמן שער בנסחו (משלו בג' ו') חשבה שהגולות לא תמשך יותר אלפי שנים,
 שהם כליים בשנה ד' אלף תחכ"ח.
 ג) באורך נרד שנים, מיליצה קשה מאד, וניל כי מלה נרד נאמרה כאן בדרך גומטריה,
 והכוונה שהגולות נמשבה ס"ד שנים אחר תחכ"ח, ונכתב השיר זהה בשנה תחכ"ב
 (1132) והמשורר היה או בן חמשים שנה יותר מעת.
 ד) עיין ירמיה כ' ט'.
 ה) עיין איוב י"ד כ"א והכוונה לא נושא מן הנגולה לא כשיותה בגדרה, ולא
 כשיותה בשפלות,

יא

על כניסה ישראלי.

- א. ימינה השיבות ונטה ימינו אָר
המאות מאסקנו ואם יְהָה תקאר ?
- ב. חלא יְהָה קען ותרום ימינה
ומשקייט ותרשען ואין עפק מעאר
- ג. ולקיה בעלנו אַדְוִינִים ואת חלי
ונעם ישבדי יואר הייל עבוז נזאר ?
- ד. דגולה בשם קדרש בטעת אָר ועת מרכז
ואיך פטעיה ימעדר ואית צערה יאר ?
- ה. רגאה אַדְוִן עולם במושר ברית אהבה
ועם היא ומעולם למחזיק בה תפאר .

יב

האהוב את ה' מקבל בשמחה צרות הנגולות

ואהוב את רודפיו .

- א. מאו מעון האהבה קיימ
חני אהבי באשר חנית
- ב. תואחות פורייבי ארבו לי עלי-שכה
עיגם יענפ אוית-אשך עיגיך יא
- ג. למדוי חרונגה אויבי ואהבת
כוי רודפי חלל אשך הרים

הערות רשות

א) מלה עובט קשה מאד, ואפשר לפרש בדרך: הגם להט ייענו את אשר עניה, יותר
קרוב בעני שתוכלה טושבשת .

ה. מיום ביזתני בזיותני אני
כי לא אכגד אתה-אשר בזית א)
ה. עד ישביר-עם ותשכח עוד פדות
אל-נחלתך אשר פרית.

יג

על כניסה ישראלי בגולות.

א. יצאה לארץך בלה לך בלה
כיום אשר לך תקלה קרה לך כללה (ב)
ב. תשתומך מה עליותך לברך קדש (ג)
בי ראתה זרים עלו ולא עלה

הערות רשות ל

א) בזיתינו ענו בזיתו עצמי על דרך עשייתינו (יחסוקל כ"ט ג') שענו בדעת קצת
עשיתו את עצמי, ככלומר עשייתו את גודתו — והנה הרעיון הזה (סיום בזיתינו)
אולי ל��וא הוא מאיה משורר ישמעאל שאמור כן להשוכתו, אך בלאו האל הוא
מאמר בלתי נכון כי חוץ האל הוא שהחטא יברח ממנו וויטוב מעליו, ומיו שהוא
שב מדריכיו הרעים אוננו בזות את עצמן, אבל הוא מביר שהוא חיות טוב ומשכיל
יורד מטה שהיה אתמול שלשים, ובשבונו כבריה חרשה לא יתכן שהיה עוד נבזה
בעיני עצמו. גם מה שאמר בבית הקודש שהוא אהוב את אויביו מפני שלטונו רוחן האל
והלכו בדריכיו ורדפו מי שהאל עם עליו והבה אותו, הח דברי הכל, והפק סזה
מש חם דברי דוד (ההלייט ס"ט כ"ז) כי אתה אשר הבית רדף, הנגה עון על עונך,
גם אמר (ז' יג') מרשות הרבה, הרי שאע"פ שהרשע הוא בחרב ובגזרן ביד האל,
עם כל זה רשות הוא ורשע שמו, כי בעשותו הרע אין כוונתו לעשות שליחותו של
מקום, אלא למלא תשוכתו הרעה, ואיך יתכן לאחוב אותו? וכל זה לא געלת מרי"ז
הלוי, אך רוח השיר נשאטו הפעם הזאת לא כדי אהבת רודפו, ובפעמים אחרות נשאטו
לצד אהבת הנקמתה, והדרך הישראלית איננה לא בקצת האחד ולא בקצת الآخر, אבל
מלאת השיר אהבת הקומות.

ב) היא חולת וכואבת מן היה שיאינה יכולה להתפלל בבוח המקיים.
ג) כדי עלותה להר קדרש, הכוונה בכלל עת שהיה לה לעלות לרוג'ן, ונראה שנעשה השיר
זהה לשלא רגילים.

ג. וְפָעֵמֶד רְחֹזֶק, מִשְׁפְּתַחֲוָה נְכָח
הַיְלָה, כְּגָלָמְקוּם אֲשֶׁר גָּלְתָה
ד. הַבְּרִי מִתְחַתָּה שְׁלָקָת לְהַמְּגָה
לְבָה וְשִׁגְנִיקָה מַול גְּסָאָה פְּלַטָּה.

יד

ליוזר.

א. יָזַת אֶלְם אַקְי לְחַשָּׁך
הַלְּמָה בְּתוֹךְ מִשְׁבְּגָנוּ מִשָּׁׁך
וְשָׁאֵי לְאַלְוָה נִפְשָׁאָה
דְּגָלָה רְכָבָה וְקָרְשָׁאָה
הַפִּוְרִית אָוֶר שְׁקָשָׁאָה
יוֹאָר אָוֶר וּבָוָא חַשָּׁךְ

ב. לְכָל קְרָא בְּמַאֲמָרוֹ
וּמְמַר לְגַע לְפִי דְּבָרוֹ
לְהָרָאָות לְכָל עַז יְקָרָוּ
בְּעֻזָּם לֹא תְזַע יְצָרָוּ
עַת מְפֹזָרָה לְאֹזֶרֶוּ אָ(ז)
קְרָא, וּמְמַשְׁחָשָׁה בָּ(ז)

ג. וְצָבָא שְׁחַקְיוּ שְׁקָמָעוּ
אַמְּרֵי יְהִי אָוֶר, וּנוֹעֲדוּ
כִּי יְשִׁ צָרָ, בְּזַבְקָעָוּ
שְׁחַקְים, וּפְנוֹת הַטְּבָעָוּ

הערות רשות "ל"

- א) ב晦ית לאזרו העמරתי השוא בעניא, כי לפי המשקל הוא צריך להיות נחשב בתגובה.
ב) ויפש חזק עניינו חסיר החשך, כמו אשר לא תמישו משם צווארותיביך.

וְחוֹזֵד לַיּוֹצָרִים וְנִגְדָּעוּ
 יִתְרֹן אֹזֶר מִן הַחֲשָׁה
 ד. יְאִיר גָּנוּ עֹז אַפְלָתִי
 וְנִסְמֹה לְקוֹמָם גַּפְלָתִי
 וְנוֹרִים אֹזֶר קַהְלָתִי
 וַתְּהַלֵּל עֹז סַגְלָתִי
 חֲגָה אֹזֶר צָור תַּהֲלָתִי
 לִי, בַּי אַשְׁבָּב פְּחָשָׁה.

טו

גָּאוֹלָה.

א. יְוָנָה נִשְׁאָתָה עַל בְּגַפֵּי גְּשָׁרִים
 וְקָגְנָה בְּטִיקָה תֹּזֶק סְדָרִי תְּבָרִים *)
 לְמָה בְּטִשְׁתָּה נִזְרָה בְּיָעִירִים
 וּמְפַלֵּעֲבָרִים פּוֹרְשָׂי מְכֻמּוֹרִים (ד)
 יְסִיתְוָה זָרִים בְּאַלְהִים אַחֲרִים
 וְהִיא בְּכַסְפָּרִים תַּבְכָּה לְבָעֵל גְּעִירִים
 וְבָנְזִידְיוֹשָׁן וְדִישָׁן יְתַלֵּק לָה לְנִשּׁוֹן (ב)
 וְתַשָּׁא אִישָׁן לְאִישָׁה תְּרָאָשָׁן

הערות רshed"ל

א) תוך חדרי חרדיות, בן הורוֹן, אבל במנהג פולין באחריו חרדיות. והנה תוך הוא שך דבר, והוא הסמור מן פְּלָחָה, ואינו אומרים (בhang'z) תֹּזֶק להוראת בחוץ, אבל שאון אומרים קרב, עברו, גלל, במקומות בקרב, בעבר, בגלל, ועם כל זה מלת תוך במקומות בתוכה שנורה הרבה בפי האמבריים, ור' הלוּ עצמו (ביב' עמוד ל'ט) אמר: ואם תראה תוכ ערוגת וכו', גס בדירוֹן (סימן ג'ה) ותוק יצרת דבש.

ב) הבוננה: ומכל צד יש פורשים לה רשות. השמתת מלת יש גזהגת הרבה בלחה"ק.
 ג) אשר אני אחווה לי הוא כי המשורר אמר יוסתוֹה ווּרְיכָס וכו' במאתרוֹם וכו' (ובני דישן

לְפָהַ פְּעוֹב נִפְשֵׁי לְשָׂאָל
וְאֶרְעָה כִּי אֵין וּלְתָהַ לְגָאוֹל

ב.	הַלְּגָצָח פְּסָה	תָּהִי גָּלִילִית צָמָה א)
	בְּגַהָּה וִשְׁפָה	לְבָטָה וְשִׁפָּה ב)
	וְגָנוֹן הָאֲמָה	הַעֲטָנִי אִימָה ב)
	כִּי בְּנֵד רְמָה	קְשָׁתְּ רְמָה ד)
	וְאַהֲלֵי בְּמָה	לְאַחֲלִיבְמָה ה)
	וְאַקְלִיבָה מְחַדְּדָה	תְּחִילָל עֹז וּבְמָה ו)
	וְאַיְנוֹתָן אַוְתָּה	וְאַיְנוֹ נְזָוָן וּמְרָאָת
	וְאַמְּאַשְׁאָל לְרָאָת	קְמִתִּי גָּזְן כְּפָלָאָת
	יְעַנְנוּ נְבוֹאָת	הַקְשִׁיחַת לְשָׂאָל
ג.	וְקָנוֹת עֲדִינָות	קְגָלָוּ מְפָרְדִּינוֹת
	מְפָטוֹת בְּעִנּוֹת	וּמְנוֹחוֹת שְׁאַגְּפֹות
	וּנְפָרוּ בִּינוֹת	עַם לְאַ בִּינוֹת
	בְּלַעֲגָנוּ שְׁקָה	וּבְלַשׁוֹנוֹת שְׁוֹנוֹת

הערות רישד"ל

- ודיוון בני שער החוריו, בראשית ל"ו כ"א) יחוליק לה לשון לפתחה ולהסתה ל渴בל אומנתם, אבל היא תsha עיניה אל אישת הרាជון ומתחלה ואסורה למלה תעוב וכו' .
- א) חמה, על דרך יונתי חמתו, והטבע בנסת ישראל שהיא חסימה ובלי סום. גלויה צמה, על דרך גלי צמתך (ישועה מ"ז א'), כלומר תהיה להרבה וכו' .
- ב) והוא לבו ולשםמה ביד שמה ומוה בני אדרות (בראשית ל"ו י"ג) .
- ג) העטני אימה, על דרך העטיח עליו כושחה (ההלים פ"ט מ"ז) .
- ד) קשת רמה. לשון זומו קשת (ההלים ע"ח ט) .
- ה) ואהלי (ביה המקדש) נעשה במתה (מקום עבודה) לאהליבתה (לנבריהם), אלא שהטהשור לא דק. כי אהליבתה שם משפה באדרות (בראשית ל"ו מ"א) והבכתה הבנויה בהר הבית היא לישמעאלים .
- ו) ואהליבתה (ירושלים, יחזקאל כ"ג ד') מה וכמה מיתל עוז — דרך אחותה נאה המשוחרר מלח אהליבתה לנתראים. אהלי במא, אהליבתה טה .

אֵה שְׁמָרוּ אַמְנוֹנָת בְּם קִיּוֹ אַמְנוֹנָת
 וְלְאַלְילִי תְּמִוּנָת מִאָנוּ לְעָנוֹת ד'
 וְלִפְחָה בְּפֶרְחָק עַמְּדָה דָר שְׁמָק
 וְרוֹדִי דְּמָק
 גְּשָׁאָל גְּשָׁאָל
 גְּמַעְלִי הַסְּר
 עַלְיָה עַל וּמוֹסְרָה
 בְּאַכְזָרִוִת מוֹסְרָה
 גְּוֹלָה וְגְאָסָר
 בְּאַיִן מְגֻנָר וּטְפָקָר וְאַיִן פְּלָה וְאַיִן שָׁי
 וְאַרְאֵלִי סָר וְצִירָה בְּנֵי סָר ה'
 וְהַתְּלִיב בְּקָצְפוֹ מְקוֹם מְרַבָּה בְּפָטוֹ
 וְהַצִּית בְּגָעָפוֹ מְוֹתוֹ וּסְפָטוֹ
 וְאַשְׁקָרָה בְּאָפָו נְתִיקָד עַד שְׁאָול
 ה. חַלְעָזְקָמִים וַיְנַחֵן יְיָ
 וְסַאֲןָה קָאָה לְמַזְעָבִי תְּחוּיָה
 קַוְמָה יְיָ וַיְפַזְצֵז שְׁטָפָי
 וְשֻׁבָּאַל-קְמַעַזְנוּ אַל-הַקְּלָל לְפָנָי

הערות רשות ל

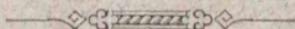
- א) הבונה ש商量ו האבות שנתנו לנו, לשון האבות על תולע.
 ב) לענות, להבען, כמו לענות מפני (שםות י' ג').
 ג) חור לרודי (הוא הקב"ה), והמליצה לקחה מנחותה (י"ג ו') ולען ימים גשאלהי מן החולך, והבונה כי ה' נתרחק מושראל לקצת זמן, ואמת ה' כי לשון גשאלה מורה נתלה רשות (בפרוש רישי' בנחותה ובשבומאל א' ב' פסוק ו' וב"ח ורד"ק שם פסוק כ"ח, ולא ברדר"ק בשרשיהם), והוא לשון בלתי ראוי במקומות הזה.
 ד) מוסר, טן ובמוסרט יחתום (אווב ליג' ט'), התפתחו מוסרי צוואר (ישעה נ"ב ב'), חרגל וגאנת היא על במו על ומושת,
 ה) ספר אליו, נתקרב, כמו וופר אליה מהלה (שפוטות ר' י"ח), ספר ממי, נתרחק,

הקרלה-אַלְמָנָה 1906 ג' ג' 20
לֵין מִסְקָה : טְרִיבֶּץ
אַהֲלָה אַלְמָנָה 1833

להם הדרים

נתכבד להודיע, כי שירו ר' יהודה הילוי נדפסו גם על
נייר רענגן, ומחייב כל חוברת 10 קאף' בלבד פארטא.
מושלח כל חוברת עולה בשתי קאף', שתיים ביחד
1 קאף' החוברת.

מהווצאת בן-אַבְינְדוֹר

יעאו לאור ונמצאים להמבר בכל בתי מסחר הספרים,
בג') "מחיה בני ליטא" מאה מ"א אייזענסטאדט.
בד) "מנחם הסופר", ח"א, מאה בן-אַבְינְדוֹר,
כה) "מנחים הסופר", ח"ב, מאה הנ"ל.
גם נמצאו להמבר כ"ב החוברות הקורמות,
מהור כל חוברת 7 קאף' עם פארטא.
ל"ספריו אגורה" הבאים מוכנים לדפוס ספרות חדשים,
אשר שמותיהם יפורסכו בקרוב.

הادرעטמא אל המ"ל :

Издательство „AXIACAFЬ“ Варшава.

Verlag „ACHIASAF“ Warschau.